

Marked med fullkommen konkurranse. Tilbuds- og etterspørselskurver

Forutsetninger for markeder med «Fullkommen konkurranse» (FK-marked):

1. Homogene goder (varer/tjenester)
2. Full informasjon
3. Ingen transaksjonskostnader, dvs. ingen kostnader ved å bytte kjøper/selger
4. Mange, små kjøpere og selgere slik at hver enkelt beslutningstaker betrakter prisen som noe hun ikke kan påvirke ved sitt kjøp/salg = pristakeradferd

Etterspørselskurven

Forteller hvor stort kvantum (x) etterspørerne ønsker å kjøpe til ulike priser (p) på varen (evt. tjenesten)

Etterspurt kvantum (x) kan avhenge av:

- Prisen på varen (p)
- Prisen på andre varer (q_1, q_2, \dots, q_n)
- Inntektene til alle etterspørerne
- Smak, vaner etc

Tegner etterspørselskurven i x, p -diagram: Ser bare på sammenhengen mellom x og p , og holder alle andre faktorer som påvirker x konstant.

Endringer i for eksempel pris på «annen vare» kan gi skift i etterspørselskurven

Når prisen (p) på varen øker beveger vi oss langs kurven i x, p -diagrammet. Når det skjer endringer i andre faktorer som påvirker etterspørselen, som pris på en annen vare, får vi skift i kurven.

Skal bare bruke lineære E-kurver:

$$x = -ep + d \quad (1)$$

Som kan omskrives til

$$p = -\frac{1}{e}x + \frac{d}{e} \quad (2)$$

Siden vi har p på vertikal akse og x på horisontal blir stigningstallet til kurven i x, p -diagrammet

$$\frac{\Delta p}{\Delta x} = -\frac{1}{e}$$

Dette forteller hvor mye p endres når vi endrer kvantum med Δx . Mer naturlig mål på prisfølsomhet er $\Delta x / \Delta p = -e$, som forteller hvor mye x endres når p endres med Δp . Det er selvsagt samme forhold vi beskriver i de to tilfellene.

Vi ønsker et mål på prisfølsomhet, dvs. hvor mye x endres med p , som ikke avhenger av måleenhet: Et slikt mål er elastisitet, som ser på prosentvise endringer

Priselastisiteten i etterspørselen: Prosentvis endring i kvantum i forhold til prosentvis endring i prisen

$$El_p x = \frac{\frac{\Delta x}{x}}{\frac{\Delta p}{p}} = \frac{\Delta x}{\Delta p} \frac{p}{x}$$

→ se eget notat, «Elastisiteter»., på kursets hjemmeside

Tilbudskurven

Forteller hvor mye tilbyderne ønsker å selge til ulike priser på varen.

Mange faktorer som påvirker tilbudt kvantum:

- Pris på varen som produseres (produktpris)
- Priser på innsatsfaktorer
- Teknologi

Tilbudskurven: Ser på sammenhengen mellom produktpris (p) og tilbudt kvantum av varen (x) når vi holder de andre faktorene konstante. Endringer i disse andre faktorene kan gi skift i tilbudskurven.

Bruker lineær tilbudsfunksjon:

$$x = ap + b$$

Som også kan skrives

$$p = \frac{1}{a}x - \frac{b}{a}$$

Stigningstallet til kurven i x, p -diagrammet blir $1/a$.

Markedslikevekt:

Tilbudt kvantum = Etterspurt kvantum

Eksempel: Finn likevektspris og -kvantum når vi har følgende etterspørsels- og tilbudsfunksjon:

$$x^E = -10p + 100$$

$$x^T = 10p - 20$$

Svar: I likevekt må etterspurt kvantum være lik tilbudt kvantum. Vi skal altså finne den verdi på p som gjør at $x^E = x^T$. Det innebærer at

$$-10p + 100 = 10p - 20$$

Ved å løse med hensyn på p finner vi $p = 6$. Vi kan sjekke at dette stemmer: Ved å sette $p = 6$ inn i etterspørselsfunksjonen og tilbudsfunksjonen får vi $x^E = x^T = 40$. Vi ser altså at $p = 6$ gir likhet mellom tilbudt og etterspurt kvantum.

Oppgave:

$$x^E = -ep + d$$

$$x^T = ap + b$$

Finn likevektspris og kvantum!

Sjekkspørsmål:

- Hvilke forutsetninger må være oppfylt for at vi skal ha såkalt fullkommen konkurranse i et marked. Forklar hensikten med hver av forutsetningene.
- Forklar kort hva en etterspørselskurve er.
- Forklar kort hva en tilbudskurve er.
- Hvilke faktorer kan lede til skift i etterspørselskurven?
- Hvilke faktorer kan lede til skift i tilbudskurven?
- Hvordan bestemmes pris og kvantum i et marked med fullkommen konkurranse.
- Hva er en etterspørselastisitet?
- Anta at etterspørselen etter et gode er bestemt av etterspørselsfunksjonen

$$X = -10P + 100$$

Hva er etterspørselastisiteten for $P=6$?

Hva betyr dette for endringen i PX hvis vi øker P ?